

Metsät ovat maailman kolmanneksi tärkein luonnonvara

Kimmo Tiilikainen

Puheenjohtaja, Kansanedustaja
Luonnonvarainneuvosto

Haluan onnitella Suomen Metsäyhdistystä siitä, että se on jälleen kerran onnistunut kokoamaan merkittäviä vaikuttajia Päättäjien Metsäakatemia kurssille. Aivan niin kuin kurssin avaaja, Metsäyhdistyksen puheenjohtaja Juha Hakkarainen äsken totesi: keskustelemaan metsäasioista ja vaihtamaan näkemyksiä. Näitä asioita Metsäakatemia kaltaiset koulutusjaksot parhaillaan merkitsevät osallistujille.

Oikeastaan kuka tahansa tässä salissa olevista voisi pitää Metsäakatemia avauspuheen jostain näkökulmasta. Metsiin liittyy äärimmäisen paljon erilaisia näkökulmia ja ehkä tärkeintä antaa tämän kaltaisilla kursseilla on kuunnella erilaisia näkökulmia ja oppia myös tunnistamaan niitä.

Tänään täällä paikalla olevilla tuskin on vaikeuksia esimerkiksi metsäalan uutisointia seurattaessa tunnistaa minkä sidosryhmän tai yhteiskunnallisen tahon suulla puhutaan? Puhutaanko metsänomistajan, teollisuuden, koneyritysten vai luonnonsuojelijoiden suulla? Mutta suurelle yleisölle tämä saattaa jäädä epäselväksi, jos perustelut kuulostavat vakuuttavilta. Uskon kuitenkin, että myös metsäasioista kiinnostuneilla ja niihin paneutuneilla ihmisillä on huomisen tarvetta näkökulmien tunnistamisessa ja vivahteiden hakemisessa erilaisista puheenvuoroista ja kommentteista.

Haluan kiittää Suomen Metsäyhdistystä siitä, että pääsin esittämään yhdenlaisen näkökulman tähän kurssin avaukseen. Mietin, ottaisinko yksityismetsätalouden kannattavuus -näkökulman ja puhuisin 20 minuuttia metsäasiaa syvällä rintäänellä. Vai ottaisinko poliitikon näkökulman ja esittelisin teille metsäpoliittisia kysymyksiä? Niitähän Vanhasen kakkoshallituksella on paljonkin esitettävänä. Säästän teidät siltäkin. On kuitenkin mukava todeta, että metsien eteen on tehty paljon viimeisen vuoden aikana. Ottaisinko sitten vanhasta muistista ympäristöministerin näkökulman? Puhuisin metsistä hakien tasapainoa käytön ja suojelun välillä ja edistäen vapaaehtoisuuteen perustuvaa suojeluohjelmaa. Ajattelin kuitenkin hypätä ajassa taaksepäin ja ottaa luonnonvaranäkökulman, koska toimin luonnonvarainneuvoston puheenjohtajana ja tämä näkökulma sopii hyvin tähän yhteyteen.

Avauksessa puhuttiin nanosta ja biosta, tulevaisuuden visioista. Itse lähdän liikkeelle perustarpeista. Väitän, että metsät ovat kolmanneksi tärkein luonnonvaramme maailmassa. Mitkä sitten ovat tärkeämpiä? Yksi on makea vesi ja toinen on tuottokykyinen peltomaa. Vähiten aikaa ihminen selviää hengissä ilman makeaa vettä,

jonka jälkeen iskee ruokapula. Kolmantena kenties tuleekin jo metsät ja niiden tuottamat hyödyt yhteiskunnalle.

Luonnonvarojen käytössä oleellista on käytön ja suojelun tasapaino niin, että niitä riittää tulevaisuudessakin hyödynnettäväksi. Tämä on se kestävä kehityksen periaate, jota on viimeiset 16 vuotta toistettu, kun kestävä kehitys otettiin ohjenuoraksi maapallolle. Jos pohditaan, onko talouskasvumme ja taloutemme kestäväällä pohjalla, täytyy hakea kriteereitä, joilla voidaan mitata kestävä kehitystä.

Koska talous käytännössä on aina luonnonvarojen käyttöä, hyppään suoraan taloudesta ja talouskasvusta puhumiseen. Jos yhteiskunnassa hyväksytään se, että tarvitsemme kohtuullista talouskasvua hyvinvoinnin ylläpitämiseen, niin milloin se on kestäväällä pohjalla ja milloin kestäväällä pohjalla? Tähän on olemassa neljä mittaria. Ensimmäinen on materiaalitehokkuus, joka mittaa käyttöön otetusta luonnonvarasta saatavaa hyötyä, olkoon se sitten puukuutio, tonni kiviainesta tai malmia, öljyä tai mitä hyvänsä luonnonvaraa. Materiaalitehokkuus mittaa sitä, kuinka paljon käyttöön otetusta luonnonvarasta saadaan ammennettua taloudellista hyötyä, mitataanpa sitä sitten BKT:lla tai millä hyvänsä mittarilla. Mitä korkeampi hyöty käytettyä luonnonvarayksikköä kohti on, sen parempi on materiaalitehokkuutemme ja sen kestävämmällä pohjalla talous on, koska silloin vähemmästä saadaan enemmän hyvinvointia tuottavaa kasvua. Materiaalien säästävä käyttö, kierrätys ja tehokas jätehuolto parantavat materiaalitehokkuutta, mutta myös palveluiden osuuden kasvu yhteiskunnassa parantaa materiaalitehokkuutta välillisesti, koska siinä ei välttämättä käytetä fyysisiä raaka-aineita. Jalostusasteen nosto on mitä tyypillisin materiaalitehokkuutta parantava elementti taloudessa ja yhteiskunnassa, ja siitä on esimerkiksi metsäteollisuudessa varsin hyvät näytöt.

Toinen mittari on energiatehokkuus. Pystytäänkö talouskasvua ylläpitämään pitämällä energian käyttö vakaana vai nouseeko energian kokonaiskulutus täsmälleen samaa tahtia kuin taloutemme? Suomessa on ollut ”sukset kuin yhtä puuta” -tyyli eli energian kulutus yhteiskunnassa on kasvanut talouskasvun mukana. Jossain maissa on pystytty dekoplaukseen eli talous jatkaa kasvuaan, mutta energiankulutus taittuu ja kääntyy laskuun. Tämä on tällä hetkellä kestävä kehityksen mittareista mitä ajankohtaisin ilmastonmuutoksen myötä. Energian kokonaiskulutus on avain ilmastonmuutoksen hillintään.

Kolmas mittari talouskasvun kestävyydelle on se, pystytäänkö talouskasvua ylläpitämään ilman että samanaikaisesti kemikaaleilla pilataan ilmaa, maaperää tai vettä. Tässä suhteessa metsäsektori on esimerkillinen Suomessa. 40 vuotta sitten kansalaisilla oli huoli vesien tilasta teollisuuslaitosten läheisyydessä. Mitä sen jälkeen on tapahtunut? Radikaali vesipäästöjen vähennys metsäteollisuudessa, minkä seurauksena järviemme ja jokiemme tila on parantunut huomattavasti. Metsäteollinen toiminta on tullut kestävämmälle pohjalle ja vähentänyt vesistöpäästöt murto-osaan, ja tämä on myös vaikuttanut luonnon tilaan. Tämä on toiveita herättävä uutinen, jos vaikka kertoo sen kiinalaisille. Eli ympäristöllä on kyky toipua, jos sille annetaan mahdollisuus.

Ilmakehän rikkipäästöt ja rikinyhdistepäästöt on metsäsektorilla tiputettu murto-osaan sen jälkeen kun huolestuminen happamoitumisesta ja happamista sateista ja niiden

vaikutuksesta karuihin vesistöihin tai itse metsiin nousi pinnalle. Tuotanto on jatkanut kasvuaan, ilmakehän päästöt ovat tippuneet murto-osaan. Typen oksideissa ei voi ihan samanlaista menestystarinaa esittää, toki niissäkin on päästy parempaan suuntaan. Missä metsäteollisuudella on sitten Suomessa edelleen petrattavaa? Yllätys yllätys: hiilidioksidipäästöissä. Seuraava iso haaste onkin, pystytäänkö metsäteollisuuden tuotanto ylläpitämään pienemmällä ilmasto- ja kasvihuonekaasurasittavilla päästöillä.

Neljäs kestävyysmittari on luonnon monimuotoisuus. Onko talouskasvu kestäväällä pohjalla, jos luonnon monimuotoisuus hupenee? Väitän, että ei ole. Tämä on kriittinen mittari ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen on ehkä yksi hankalimmista tempuista kestävä kehityksen polulla taaperrettaessa. Maapallon väestö kasvaa niin voimakkaasti, niin paineet kaikkia luonnonvaroja kohtaan kasvavat. Säilytä siinä sitten luonnontilaisia alueita! Suomen metsätaloudessa tähän on havahduttu oikeastaan 90-luvun alusta lähtien. Metsänkäsittelymenetelmät on muutettu, sertifiointi rakennettu sekä metsälaki ja luonnonsuojelulaki uusittu. Ja Etelä-Suomen metsien osalta Metso-ohjelma tuo kohennusta luonnon monimuotoisuuteen.

Tämän kaltaisilla mittareilla voi tarkastella talouden kestävyyttä millä mittakaavalla tahansa, maailmanlaajuisesti, yritys-kohtaisesti tai kansakunta-kohtaisesti, miksei myös omaa toimintaansa.

Jos metsät luonnonvarana on kolmanneksi tärkein luonnonvara, mitä ratkaisuja metsillä on kestävä kehityksen polulla näiden mittareiden valossa? Ensinnäkin, talous täytyisi pystyä rakentamaan entistä enemmän uusiutuvien luonnonvarojen käytön pohjalle, koska uusiutumattomat luonnonvarat loppuvat joskus, ja niitä hyödynnettäessä ei voi puhua kestävästä käytöstä ja taloudesta. Uusiutuvia luonnonvaroja voidaan hyödyntää loputtomasti, mikäli ei uhata luonnonvaran uusiutumiskykyä, vaan otetaan talteen vain vuotuinen tuotto tai kasvu. Tässä metsillä on melkoinen mahdollisuus. Metsät ovat oikeastaan paitsi Suomessa myös maailmanlaajuisesti kultakimpale hyödynnettäväksi.

Millaisia hyötyjä metsät luonnonvarana tuottavat? Juha Hakkarainen jo viittasikin metsän historiallisiin käyttömuotoihin alkaen kaskeamisesta ja tervanpoltosta. Eli metsät voivat olla osa maataloutta, osa kemianteollisuutta, paperi- ja sahateollisuuden raaka-aine ja energianlähde. Mutta entistä enemmän puhutaan myös metsän ekosysteemipalveluista. Äsken kuulimme viherpeipon laulua, sekin taisi olla ekosysteemipalvelu, vaikka tulikin nauhalta. Ekosysteemipalvelut ovat sellaisia asioita, jotka vaikuttavat meihin välillisesti ja joista ihmiset hyötyvät välillisesti tai suoraan. Metsän tuottamia ekosysteemipalveluita on esimerkiksi niiden kyky pidättää sadevettä. Makea vesihän oli tärkein luonnonvara! Metsillä on siis maailmanlaajuisesti erittäin suuri merkitys sen tärkeimmän luonnonvaran, makean veden, riittävyyden kannalta.

Metsillä on kyky sitoa ilmakehän hiiltä, toimia hiilidioksidinieluna. Mikä on maailmassa tämän hetken polttavin ympäristöongelma? Ilmastonmuutos. Metsillä on siis annettavaa ilmastonmuutoksen hillinnässä hiilensidontakykynsä vuoksi. Metsät vaikuttavat pieninäkin palasina, vaikka taajamien keskellä ilmanlaatuun sitomalla pienhiukkasia.

Maailmanlaajuisesti metsät tarjoavat hyvin paljon myös suojaa. Tuskin metsät olisivat voineet Myanmarin myrskytuhoja estää, mutta tavan takaa kuulemme uutisia

mutavyöryjen alle jääneistä kylistä ja ihmisistä. Mitä jyrkemmät maastonmuodot ovat esimerkiksi Väli-Amerikassa missä mutavyöryjä esiintyy, sen tärkeämpää on olla kasvillisuutta, joka pystyy sitomaan maata paikalleen.

Metsillä on myös ruuantuotannon kanssa paljon tekemistä. Ruuantuotanto saattaa kilpailla samasta maa-alasta metsän kanssa ja kun ruuan hinta nousee, kannattaa ehkä raivata heikompiakin alueita ruantuottamiseen. Toisaalta monissa kehitysmaissa yksittäisetkin puut tai harva metsä saattavat antaa riittävän suojan paikallisiin ruuankasvattamistarkoituksiin. Metsillä on siis merkitystä myös toiseksi tärkeimmän luonnonvaran, hedelmällisen ja tuottokykyisen maan, ylläpitämiseen.

Metsillä on merkitystä. Metsät ovat tärkeä luonnonvara, jota kannattaa vaalia. Tarkastellaan asiaa Suomen tulevaisuuden kannalta. Meillä on suuria huolia metsäalan merkityksen säilymisestä. Metsävarathan meillä ovat erittäin runsaat, kasvu on viimeisen 50 vuoden aikana tehokkaan metsänhoidon ansiosta lähes kaksinkertaistunut 50 miljoonasta kuutiometristä lähelle 100 miljoonaa kuutiometriin vuodessa. Puuntuotannolla pyyhkii hyvin. Entäpä metsäteollisuus, joka jalostaa puuta ja tekee hyvinvointia kansakunnalle kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti? Metsäteollisuuden edellytyksistähän meillä on tällä hetkellä huoli. Tästä te tulette varmasti kuulemaan paljon Metsäakatemia aikana ja teillä on kaikilla varmasti paljon annettavaa tähän keskusteluun. Positiivisena asiana voin todeta sen, että metsäteollisuuteen syntyi kevättalvella työehtosopimus hiljaisuudessa, ilman dramatiikkaa. Se oli erittäin hyvä merkki kansallisen halun hakemisesta. Pidämme metsäteollisuutta edelleen merkittävänä tukijalkana.

Hallitus on omalta osaltaan tehnyt päätöksiä. Kestävän metsätalouden rahoitusta on lisätty ja osoitettu mittavia määrärahoja rataverkon ja alempiasteisen tieverkon kehittämiseen, jotta puu saadaan metsästä ulos. Ensiharvennuksien verovähennyksillä pyritään kannustamaan metsien myyntiin. Kansallisen metsäohjelman hyväksymisen yhteydessä metsäneuvonnan ja metsävaratiedon keruun rahoitusta lisättiin. Myös metsätiestöön osoitettiin määrärahoja.

Metso-ohjelma on osa tätä samaa pakettia. Varmistamalla kestävä metsätalous myös monimuotoisuusmielessä, turvataan teollisia työpaikkoja ja metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä tulevaisuudessa. Ainoa huoli taitaa olla se, että puu saadaan liikkeelle, mutta siihen ei vaikuteta valtiovallan päätöksillä. Jonkun mielestä puun hinta on aina liian korkea ja toisen mielestä liian matala. Mutta ei ole mitään muuta keinoa, kuin käypään hintaan hyödyntää metsävaroja ja pitää teollisuus hengissä. Metsävarat mahdollistavat tämän ja myös metsänomistajan kannalta tulos tulee myydyistä kuutioista kertaa hinta. Vaikka hinta yhdeltä kuutiolta olisi kuinka korkea, tarvitaan mahdollisuus jatkuvaan ja vakaaseen puukauppaan. Tarvitaan kansallista intoa käyttää luonnonvaroja kestäväällä tavalla, tarvitaan kaikkien osapuolien sitoutumista ja talkoohenkeä.

Näillä sanoilla toivotan teille, hyvät metsäakatemia osanottajat, metsäasiantuntijat, mitä antoisimpia kurssipäiviä. Tästä se lähtee taas yhden kerran tämä suomalaisen metsäalan nousu, uskokaa tai älkää! Kiitos.